FINLANDS UTRIKESFÖRVALTNINGS STRATEGI FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

FORMIN.FINLAND.FI

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

FINLANDS UTRIKESFÖRVALTNINGS STRATEGI FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

FORMIN.FINLAND.FI

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Publicerad 10.6.2013

ISSN 0358-1489 (tryckt)
ISSN 2341-8230 (nätpublikation)

ISBN 978-952-281-167-7
PDF ISBN 978-952-281-168-4
e-publicering ISBN 978-952-281-169-1

Tryckt: Kopijyvä Oy, Jyväskylä
Utseendet: Kopijyvä Oy, Joensuu

Denna publikation är tryckt på miljövänligt Reprint-papper, som görs av 60% returfiber. Reprint-pappret har beviljats följande certifikat: ISO 9001, ISO 14001, EMAS, DIN 6738, EN-71-3, FSC och EU-blomman.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 7

EN FÖRÄNDRAD OMVÄRLD 9

1. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I FINLANDS UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK 11

2. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ÄR UNIVERSELLA 12

3. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER FRÄMJAS GENOM SAMARBETE 14

4. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER FRÄMJAS INOM ALLA UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKENS DELOMRÅDEN 16

5. GENOMGÅENDE TEMAN OCH SPETSPROJEKT I FINLANDS INTERNATIONELLA POLITIK FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA 19

6. BILATERALT SAMARBETE 22

7. VERKSAMHET I INTERNATIONELLA ORGANISATIONER 24

8. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I UTRIKESFÖRVALTNINGENS VERKSAMHET 26

INLEDNING

Principerna, tillvägagångssätten och målen för Finlands internationella politik för de mänskliga rättigheterna presenterades för första gången mer ingående i en redogörelse som utrikesministeriet gav riksdagens utrikesutskott 1998. Nästa redogörelse, som var mer omfattande än den första, gavs av utrikesministern likaledes till utrikesutskottet 2000. Statsrådets redogörelse om Finlands politik för de mänskliga rättigheterna gavs 2004 och 2009. Den sistnämnda handlingen innehöll en omfattande del om de mänskliga rättigheterna i Finland.

I den finländska utrikesförvaltningens första strategi för mänskliga rättigheter dras riktlinjerna upp för principer, tillvägagångssätt och mål för människorättspolitiken som en del av vår utrikes- och säkerhetspolitik. Strategin kompletteras av ett detaljerat handlingsprogram som fastslår de viktigaste projekten i den internationella politiken för de mänskliga rättigheterna under de närmaste åren. Genomförandet av Finlands internationella människorättspolitik i Europeiska unionen och i internationella organisationer samt i säkerhets-, utvecklings- och handelspolitiken styrs också av statsrådets och ministeriets andra politiska riktlinjer.

De mänskliga rättigheterna är viktiga i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Målet med Finländska utrikesförvaltningens strategi för mänskliga rättigheter och det därtill hörande handlingsprogrammet är att på ett mer effektivt och konsekvent sätt än tidigare integrera de mänskliga rättigheterna i alla utrikespolitikens delområden. Samtidigt vill man öka människorättspolitikens relevans genom att fokusera initiativkraften och aktiviteten bättre. Finlands mål ska anpassas till förändringarna i världen och de nya utmaningarna. I en tid av knappa resurser måste målen prioriteras och resurserna fördelas allt mer noggrant för att förbättra den finländska människorättspolitikens relevans och resultat.

Två genomgående teman har slagits fast för utrikesförvaltningens politik för de mänskliga rättigheterna: att avskaffa diskriminering samt att öka öppenheten och delaktigheten. De här temana ska styra all verksamhet. Utgående från dessa genomgående teman

”I den finländska utrikesförvaltningens första strategi för mänskliga rättigheter dras riktlinjerna upp för principer, tillvägagångssätt och mål för människorättspolitiken som en del av vår utrikes- och säkerhetspolitik.”

utses för varje tvåårsperiod de spetsprojekt, på vilka fokus kommer att ligga. Till dem styrs de befintliga resurserna i allt högre grad och på de här områdena strävar man efter att vidareutveckla den finländska kompetensen. Dessa teman drivs aktivt i såväl det internationella som i det bilaterala samarbetet. Målet är att Finland så småningom ska ses som en internationellt central aktör när det gäller dessa teman. I valet av spetsprojekt har man velat ta tillvara befintligt kunnande samt beakta det mervärde som Finlands arbete kan ge på området. Vid sidan av spetsprojekten har Finland åtagit sig att även i fortsättningen arbeta för de mänskliga rättigheterna på ett övergripande plan. När det gäller diskriminerade gruppers rättigheter vill Finland genom en mer effektiv partnerskapspolitik uppnå resultatinriktning och en effektivare resursanvändning.

Vid sidan av utrikesministeriet främjar också de andra ministerierna mänskliga rättigheter på internationella arenor. I den här strategin fastställs de mål för vilka utrikesministeriet arbetar i samarbete med de andra ministerierna. För att målen i Finlands internationella politik för de mänskliga rättigheterna ska uppnås behövs ett intensivt samarbete mellan ministerierna på många områden. Utrikesministeriet bereder statsrådets nästa redogörelse för de mänskliga rättigheterna, som presenteras 2014, i samverkan med andra ministerier. Samtidigt utvärderar man hur målen i redogörelsen från 2009 och i Nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter har uppnåtts. Utrikesministeriets eget strategiarbete bidrar även till statsrådets gemensamma redogörelse.

Det har skett betydande förändringar i övervakningen och verkställandet av de mänskliga rättigheterna på det nationella planet. Finland har i enlighet med Förenta nationernas rekommendationer inrättat en oberoende och självständig nationell institution för de mänskliga rättigheterna; Människorättscentret inledde sin verksamhet våren 2012. Samarbetet mellan olika ministerier när det gäller de mänskliga rättigheterna har ökat tack vare statsrådets nätverk av kontaktpersoner för de grundläggande och de mänskliga rättigheterna. Till nätverkets uppgifter hör att se över genomförandet av Finlands förpliktelser och åtaganden i fråga om mänskliga rättigheter samt den periodiska rapporteringen om dem. ●

EN FÖRÄNDRAD OMVÄRLD

Principerna för vår internationella politik för de mänskliga rättigheterna har visat sig vara bärkraftiga. Men vår omvärld lever hela tiden och på fyra år har världen förändrats.

Globaliseringen har framskridit och det ömsesidiga beroendet mellan stater har fortsatt att växa. Ett aktuellt exempel är de vittgående verkningarna av finanskrisen. Samtidigt som globaliseringen öppnar upp nya möjligheter till samarbete, för globaliseringen av marknaderna också med sig problem. Den ojämna fördelningen av globaliseringens fördelar är en utmaning för tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna. Den växande ojämlikheten märks såväl mellan staterna som inom dem. Den ekonomiska krisen, konkurrensen om naturresurserna och de hårdnande attityderna leder till en växande ojämlikhet och diskriminering, som också tar sig uttryck i hatretorik och våld. Förändringen i de globala maktförhållandena samt den växande betydelsen av icke-statliga aktörer återspeglas också på många sätt i människorättspolitiken.

Den finländska utrikesförvaltningens första strategi för mänskliga rättigheter och det därtill hörande handlingsprogrammet har beretts i ett läge, där utmaningarna i den internationella miljön föranleder ett behov att med allt större omsorg avväga prioriteringarna och tillvägagångssätten i verksamheten. Förändringarna i internationella styrkeförhållanden, särskilt tillväxtekonomiernas ökade inflytande och självförtroende, har ofta fått Europeiska unionen och likasinnade länder att inta försvarsposition i Förenta nationerna och andra internationella forum. De mänskliga rättigheternas universalitet är föremål för ständiga angrepp och det är ytterst mödosamt att främja till exempel kvinnors rättigheter.

I bräckliga stater är kränkningar av de mänskliga rättigheterna och humanitära kriser ett allvarligt problem som ofta får återverkningar utanför ländernas gränser. Viktiga element i att förbättra situationen är att bygga och stärka de demokratiska institutionerna, att ingripa i straffriheten samt och att stödja det civila samhället. Erfarenheten har visat att man har lyckats åstadkomma positiva resultat i människorättssystemet då verksamheten har baserats på ett långvarigt samarbete med det civila samhället.

Massmediernas, internets och de sociala mediernas roll har vuxit markant. Utvecklingen skapar nya möjligheter för människorättsaktivisternas och frivilligorganisationernas arbete. Samtidigt har strävandena att begränsa yttrandefriheten ökat i oroväckande grad. Mediernas växande roll i bevakningen av de mänskliga rättigheternas tillstånd har satt politisk press på beslutsfattarna att ingripa i kränkningar av de mänskliga rättigheterna både nationellt och internationellt.

Den så kallade arabvåren har lett till en djupgående förändringsprocess, vars slutresultat ännu inte kan bedömas. Att förbättra det civila samhällets verksamhetsförutsättningar och kvinnornas ställning samt att stärka de demokratiska institutionerna är i en avgörande ställning när det gäller att befästa demokratin.

”De mänskliga rättigheterna, fred, säkerhet och utveckling har ett nära samband och inbördes beroendeförhållande.”

De mänskliga rättigheterna, fred, säkerhet och utveckling har ett nära samband och inbördes beroendeförhållande. Säkerhet förutsätter en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling. För att i sin tur uppnå hållbar utveckling krävs säkerhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den obehärskade befolkningsutvecklingen, kampen om naturresurserna samt klimatförändringen sätter vår planets kapacitet på prov och gör det också svårare att tillgodose de mänskliga rättigheterna speciellt när det gäller sårbara grupper, såsom urbefolkningar.

Lissabonfördraget och den anpassade versionen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna 2007 har förändrat dynamiken i EU:s utrikespolitik även i frågor som gäller de mänskliga rättigheterna. Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt EU:s utrikestjänst är också viktiga aktörer i politiken för de mänskliga rättigheterna. Den nya särskilda representanten för mänskliga rättigheter bidrar till att stärka de mänskliga rättigheternas ställning i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Europeiska unionen godkände sin första strategi för mänskliga rättigheterna och en därtill hörande handlingsplan i juni 2012. Det här ger möjligheter att integrera de mänskliga rättigheterna mer effektivt i EU:s yttre förbindelser, inklusive krishanteringen. ●

1. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I FINLANDS UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Finlands utrikespolitik syftar till att stärka respekten för folkrätten, för stabilitet, säkerhet, fred, rättvisa och hållbar utveckling samt att främja demokrati och mänskliga rättigheter.

Att främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen ökar stabiliteten och säkerheten och förstärker också Finlands säkerhet. Demokratiska stater som respekterar de mänskliga rättigheterna är mer stabila och mindre känsliga för konflikter. Det spelar en central roll i förebyggandet av konflikter att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses utan diskriminering samt att straffriheten minskas. ●

”Att främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen ökar stabiliteten och säkerheten och förstärker också Finlands säkerhet.”

2. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ÄR UNIVERSELLA

”Alla människor föds fria och jämlika till sitt värde och sina rättigheter.” FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter förpliktar regeringarna att respektera och tillgodose alla människors mänskliga rättigheter jämlikt och utan diskriminering. De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten och konventionerna om mänskliga rättigheter utgör internationellt bindande normer avsedda att säkerställa individers men också gruppers rättigheter.

De mänskliga rättigheternas universalitet utgör grunden för den finländska regeringens politik för de mänskliga rättigheterna. De internationella konventionerna grundar sig på de mänskliga rättigheternas universella natur: rättigheterna tillhör alla utan åtskillnad av härkomst, kön, ålder, språk, kulturell bakgrund, sexuell läggning, könsidentitet eller annan egenskap. Även om man kan ta hänsyn till kulturella skillnader berättigar de inte till kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Finland verkar konsekvent för att bevara och befästa universalitetsprincipen.

Stater har, oberoende av politiska, ekonomiska och kulturella system, det primära ansvaret för att respektera, skydda och främja de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. De mänskliga rättigheternas universella natur förpliktar och berättigar det internationella samfundet att främja de mänskliga rättigheterna och ingripa i kränkningar av dem. Principen om skyldighet att skydda (*Responsibility to Protect*) betonar statens primära ansvar att skydda befolkningen från folkmord, krigsbrott, etnisk utrensning och brott mot mänskligheten. Det internationella samfundet är skyldigt att hjälpa och stödja stater att axla det här ansvaret. Här intar åtgärder som tar sikte på att avskaffa straffriheten en central ställning, inte minst på grund av deras förebyggande inverkan. I situationer där staten på ett uppenbart sätt försummar sin plikt att skydda befolkningen mot de här brotten, ska det internationella samfundet skrida till kollektiva åtgärder för att skydda befolkningen, i första hand med fredliga medel. Om de

är otillräckliga bör samfundet i sista hand agera utifrån tvingande mandat från FN:s säkerhetsråd. Finland anser att det är viktigt att skyldigheten att skydda verkställs aktivt och att man framhåller dess förebyggande dimensioner.

Att de mänskliga rättigheterna är odelbara betyder att de är lika värda och beroende av varandra. Medborgerliga och politiska rättigheter (MP-rättigheter) samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-rättigheter) är lika viktiga och de förstärker varandra. Finlands regering verkar för att ESK-rättigheterna ska få en jämlik status med MP-rättigheterna, samtidigt som man stärker MP-rättigheternas ställning.

De internationella konventionerna om mänskliga rättigheter bildar redan ett rätt täckande rättsligt skyddssystem. Finland främjar ratificeringen av de centrala konventionerna för mänskliga rättigheter samt en fullskalig implementering av dem i enskilda länder. Finlands regering har som mål att de i avtalen garanterade rättigheterna tillgodoses i praktiken, även för de allra fattigaste och mest sårbara människorna.

Omfattningen av det skydd som konventionerna om mänskliga rättigheter ger bör dock ses över och vid behov bör man sträva efter att utveckla avtalssystemet. Finland deltar i att utarbeta nya konventioner om mänskliga rättigheter och protokoll till dem. På det nationella planet bör man säkerställa tillräckliga resurser och andra praktiska förutsättningar för att nya konventioner om mänskliga rättigheter utan dröjsmål ska kunna ratificeras efter politiskt övervägande. Avtalens berednings- och ratificeringsprocesser ordnas på ett involverande sätt. ●

”De mänskliga rättigheternas universalitet utgör grunden för den finska regeringens människorättspolitik för de mänskliga rättigheterna.”

3. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER FRÄMJAS GENOM SAMARBETE

Europeiska unionen är en central kanal för Finlands verksamhet. EU tar på ett brett plan ställning till de mänskliga rättigheternas tillstånd i olika stater. EU:s olika instrument – strategin för mänskliga rättigheter, strategierna och riktlinjerna för enskilda länder – bör vara enhetliga och komplettera varandra. Konsekvensen i EU:s agerande, inklusive koherensen i den interna och externa verksamheten, bör förstärkas. Det är viktigt att också kunna ingripa i problem som gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten i EU:s medlemsstater och i stater som aspirerar på att bli medlemmar i EU. Finland anser att det är viktigt att utveckla metoder för att säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses och att rättsstatsprincipen efterlevs i EU. I det här sammanhanget bör Europarådets sakkunskap anlitas. Finland har visat initiativ i fråga om EU:s anslutande till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och främjar anslutningsprocessens öppenhet. I det här sammanhanget ska den enskilda personens möjlighet att anföra klagomål hos Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna kvarstå som så enkel och effektiv som möjligt.

”Frivilligorganisationerna besitter mycket kunnande och de är viktiga allierade för Finland i arbetet för mänskliga rättigheter internationellt och lokalt.”

Djupgående samhällsförändringar i EU:s grannskap samt hos grannarnas grannar innebär stora utmaningar, men också möjligheter att främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten.

Mänskliga rättigheter behandlas också i EU:s strategiska partnerskapsdialoger. Det är viktigt att alla medlemsländer konsekvent förbinder sig till att arbeta för de mänskliga rättigheterna och stärker relevansen i EU:s agerande.

Finland har ett väletablerat och nära samarbete på alla plan med de nordiska länderna. Det här samarbetet ska fortsätta och vidareutvecklas. Eftersom stater allt oftare bestrider de mänskliga rät-

tigheternas universella natur blir behovet av ett mer omfattande samarbete med så kallade likasinnade stater allt mer angeläget.

Speciellt i fråga om kvinnors rättigheter ger EU:s splittring anledning att söka samarbetspartner också utanför EU. I synnerhet i internationella organisationer är det av vikt att försöka hitta samarbetspartner över de så kallade blockgränserna i frågor som har hög prioritet i Finlands politik för de mänskliga rättigheterna.

Det är också viktigt att få med tillväxtekonomierna i en dialog och ett regelbundet samarbete.

Frivilligorganisationerna besitter mycket kunnande och de är viktiga allierade för Finland i arbetet för mänskliga rättigheter internationellt och lokalt. Organisationernas expertis tas tillvara i genomförandet av politiken för de mänskliga rättigheterna. ●

4. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER FRÄMJAS INOM ALLA UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKENS DELOMRÅDEN

Utrikesministeriets ambition är en konsekvent och övergripande politik för de mänskliga rättigheterna och en integrering av ett rättighetsperspektiv i alla utrikes- och säkerhetspolitikens delområden.

Det har hög prioritet att integrera de mänskliga rättigheterna i krishanteringen både nationellt och internationellt. Finland förespråkar att tydliga målsättningar angående mänskliga rättigheter skrivs in mandaten för och rapporteringen om krishanteringsinsatser. Såväl i krishantering som i fredsmäkling bör man ägna särskilt uppmärksamhet åt jämställdheten mellan män och kvinnor. I fråga om den civila krishanteringen ska ESK-rättigheternas betydelse beaktas på ett mera konsekvent sätt.

När Finland deltar i internationell krishanteringsverksamhet ska man i synnerhet ta hänsyn till mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och rättsstatsprincipen. Kvinnors och flickors ställning förbättras speciellt utgående från FN:s säkerhetsråds resolution Kvinnor, fred och säkerhet (resolution 1325). Man ska också ägna särskilt uppmärksamhet åt minoriteters och andra sårbara gruppers ställning och stödja verksamhetsmöjligheterna för det civila samhället.

När det gäller att uppnå en hållbar utveckling spelar de mänskliga rättigheterna en viktig roll. En ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling förutsätter att de mänskliga rättigheterna tillgodoses på ett rättvist sätt. Soldariteten mellan generationer påkallar effektiva åtgärder för att minska barnfattigdomen och ungdomsarbetslösheten.

Finland har ambitionen att även med utvecklingspolitikens metoder främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen. Fattigdomen är ett betydande globalt människorättsproblem som för att kunna lösas kräver en hållbar ekonomisk utveckling men också att de mänskliga rättigheterna tillgodoses och ojämlikheten minskas. Det är viktigt att öka staternas ansvarstagande samt förvaltningens öppenhet och handlingskraft för att de mänskliga rättigheterna ska tillgodoses som ett led i utvecklingen. Finland understryker att också de allra fattigaste och mest sårbara människornas mänskli-

ga rättigheter bör tryggas samt att människor har rätt att delta i beslutsfattandet.

Finland verkar för att stärka de mänskliga rättigheterna i målen och genomförandet av utvecklingsagendan efter 2015.

Det rättighetsperspektiv som fastställts i Finlands utvecklingspolitiska åtgärdsprogram bidrar till att öka konsekvensen i vårt utrikes- och säkerhetspolitiska arbete samt koherensen i utvecklings- och människorättspolitiken.

”Utrikesministeriets ambition är en konsekvent och övergripande människorättspolitik för de mänskliga rättigheterna...”

Att främja internationell handel och investeringar och att öppna marknaden gynnar en ekonomisk tillväxt som skapar ekonomiska förutsättningar för tillgodoseendet av flera mänskliga rättigheter. Finlands handelspolitiska linje betonar en liberalisering av handeln och en fördjupad och utvidgad reglering av internationell handel på ett sätt som bidrar till att främja de mänskliga rättigheterna. Finland strävar efter att stärka skyddet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i arbetslivet i beredningen och genomförandet av mellanstatliga avtal om skydd av investeringar samt i medlingen av tvister.

De positiva verkningar som det allt intensivare internationella ekonomiska samarbetet och öppningen av marknaderna har för de mänskliga rättigheterna kan stödjas genom den privata sektorn. Det är viktigt att företagen ägnar större uppmärksamhet åt ansvarstagande som ett led i sin internationella verksamhet. Genom sina globala produktionsnätverk och långa underleverantörskedjor kan företagen bidra till att ekonomin liberaliseras på ett sätt som har gynnsamma följder för de mänskliga rättigheterna. Ambitionen är att finländska företag ska vara föregångare i fråga om samhällsansvar.

Finland stödjer principerna i och genomförandet av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. De här rekommendationerna, som fastställts av FN:s råd för mänskliga rättigheter, rör staternas skyldighet att skydda befolkningen mot människorättskränkningar i samband med företagsverksamhet samt tillgång till rättsskydd för dem som blivit offer för kränkningar. Finland deltar i den internationella dialogen om att ta fram mellanstatliga normer för mänskliga rättigheter i affärslivet.

Finland har åtagit sig att främja tillämpningen av OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Många företag har redan reagerat på globala utvecklingsutmaningar och börjat respektera de mänskliga rättigheterna genom att utveckla interna förfaranden, anvisningar och policyer för samhällsansvar. Regeringen stödjer ambitionerna att ta fram funktionsdugliga system för uppföljning av ursprung och övervakning av internationell verksamhet.

Informationstekniken har en betydande roll i att tillgodose mänskliga rättigheter, i synnerhet yttrandefriheten, och man kan förmoda att betydelsen växer ytterligare i framtiden. Det är viktigt att de internationella processer som rör informationssamhället är öppna och betonar en fri informationsförmedling. Finland förespråkar en öppen utveckling av ett administrativt system för internet som involverar flera parter så att frivilligorganisationerna och näringslivet kan delta fullt ut i det internationella beslutsfattandet och samarbetet i internetrelaterade frågor.

Finlands vapenexport övervakas på ett sätt som ska förebygga att finländska vapen används för människorättskränkningar i tredjeländer. Finland verkar för att fördraget om internationell vapenhandel ska träda i kraft så heltäckande som möjligt för att förhindra vapenexport i situationer där vapnen används för krigsbrott och människorättskränkningar. Finland betonar betydelsen av att könsrelaterat våld beaktas i vapenexporten.

Finlands aktiva arbete för att avskaffa straffriheten för de allra grövsta internationella brotten är betydelsefullt med tanke på tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna och för att förebygga kränkningar av dem. Den här verksamheten kvarstår som en viktig prioritering i Finlands utrikespolitik.

Betydelsen av internationella sanktioner som ett led i det internationella samfundets åtgärder för att upprätthålla fred och säkerhet har ökat. Finland eftersträvar att också trygga de mänskliga rättigheterna för de människor som blir föremål för sanktionerna.

Finland framhåller att mänskliga rättigheter, internationell humanitär rätt och flyktingrätt ska respekteras också i bekämpningen av terrorism. ●

5. GENOMGÅENDE TEMAN OCH SPETSPROJEKT I FINLANDS INTERNATIONELLA POLITIK FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

För att öka människorättspolitikens effektivitet och relevans samt för att höja Finlands människorättsprofil och öka synligheten på den internationella arenan kommer Finlands prioriteringar och spetsprojekt för de närmaste åren att definieras mera noggrant. Samarbetet och arbetsfördelningen med likasinnade stater effektiveras och preciseras. Finland tar initiativ i ärenden där vi genom vår expertis och kompetens har ett mervärde att ge. Resurser ska särskilt riktas till sådana viktiga teman som inte annars skulle få nämnvärd uppmärksamhet och där Finlands insats har en avgörande betydelse. I fördelningen av resurser tar man också fasta på de delområden i verksamheten som kan bidra till att särskilt utveckla tillgodoseendet av grundläggande och mänskliga rättigheter i Finland och på så sätt öka koherensen mellan det inhemska och internationella människorättsarbetet.

”De genomgående temana i Finlands politik för de mänskliga rättigheterna är att avskaffa diskriminering och att öka öppenheten och delaktigheten.”

De genomgående temana i Finlands politik för de mänskliga rättigheterna är att avskaffa diskriminering och att öka öppenheten och delaktigheten. De här ambitionerna beaktas i all verksamhet och dem försöker man aktivt föra fram såväl i internationella organisationer som i bilateral verksamhet. Utgående från de genomgående temana utses den närmaste framtidens spetsprojekt, inom vilka vi strävar efter att höja kompetensen. Till dessa projekt ska vi anvisa resurser och uppbringa stöd från andra parter. För varje spetsprojekt utses de mest effektiva verksamhetsformerna.

Utöver att Finland själv tar initiativ är det viktigt att också utse de teman och projekt, som Finland vill vara med och stödja tillsammans med andra. Finland ger sitt politiska stöd till sådana satsningar som anses viktiga och som EU eller likasinnade partner antingen inom eller utanför EU redan arbetar för.

GENOMGÅENDE TEMAN

- Att avskaffa diskriminering
- Att öka öppenhet och delaktighet

→ **SPETSPROJEKT**

UNIVERSALITET

ATT SÄRSKILT BEAKTA DE MEST UTSATTA GRUPPERNAS RÄTTIGHETER

Förbudet mot diskriminering är en av hörnstenarna för de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna är de samma för alla, men vissa grupper löper en större risk att bli diskriminerade än andra. Kvinnor, barn, minoriteter, urbefolkningar och personer med funktionsnedsättning är ofta i en svagare ställning än den övriga befolkningen. När det handlar om minoriteter kan orsaken till diskriminering ha att göra med språk, etnicitet, religion eller annan övertygelse, sexuell läggning eller könsidentitet. Icke-medborgare som saknar officiell registrering står ofta utanför allt nationellt skydd, trots att de universella mänskliga rättigheterna gäller också dem.

Vi försöker också aktivt föra fram diskriminerade gruppers rättigheter genom insatser inom säkerhetspolitiken, krishantering och förebyggande av konflikter, inom utvecklingspolitiken och främjandet av demokrati.

Att involvera diskriminerade grupper och stärka deras självbestämmanderätt har hög prioritet. Man uppnår de mest bestående resultaten genom att främja gruppernas deltagande i beslutsfattande i frågor som gäller dem själva.

Även ett demokratiskt system kräver ofta specialåtgärder för att till exempel minoriteters rättigheter ska tillgodoses jämbördigt med andras.

Finland tar i all sin verksamhet hänsyn till att människor är olika. Vi ägnar speciellt uppmärksamhet åt diskriminering som sker sam-

tidigt på flera olika grunder, vilken ofta drabbar de allra mest utsatta. Även diskriminerade grupper ska oavsett kulturell bakgrund respektera de mänskliga rättigheterna. Flickor och kvinnor blir ofta flerfaldigt diskriminerade.

Öppenhet är grundstenen för en framgångsrik politik för de mänskliga rättigheterna. Finland vill öka öppenheten såväl internationellt som i vårt eget arbete. Det behövs större öppenhet och bättre påverkansmöjligheter för det civila samhället i Europeiska unionens och internationella organisationers, såsom FN:s, Europarådets och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE:s verksamhet. Finland har ambitionen att den slutna verksamhetskulturen ska ersättas av öppnare tillvägagångssätt som står i växelverkan med det civila samhället. Samtidigt utvecklar vi våra egna förfaringssätt i en allt öppnare riktning.

Samarbetet med det civila samhället intensifieras ytterligare både i hemlandet och utomlands. I hemlandet bedrivs samarbete särskilt inom ramen för Delegationen för internationella människorättsärenden. Ett viktigt sätt att verka för mänskliga rättigheter i praktiken är att stödja frivilligorganisationernas verksamhetsmöjligheter.

Samarbetet och växelverkan med Människorättscentret i Finland utvecklas och stärks. ●

6. BILATERALT SAMARBETE

I sina bilaterala relationer lyfter Finland fram människorättskränkningar och brister i tillgodoseendet av mänskliga rättigheter och erbjuder i mån av möjlighet praktisk hjälp och samarbete för att hjälpa upp situationen.

Finland förhåller sig konsekvent och med samma allvar till människorättskränkningar i olika stater. Människorättskränkningar och behov av utveckling när det gäller mänskliga rättigheter tas upp vid bilaterala möten och konsultationer både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Finland kan också ingripa i människorättskränkningar med konfidentiella demarcher eller offentligt eller så kan de hanteras med hjälp av de internationella organisationernas mekanismer.

”Finland förhåller sig konsekvent och med samma allvar till människorättskränkningar i olika stater.”

Utöver att påtala människorättskränkningar kan man också försöka förbättra de mänskliga rättigheterna genom bilateralt praktiskt samarbete och olika projekt. Man kan till exempel starta projekt som tar sikte på att utveckla rättsstaten och på så vis förbättra staters egna nationella färdigheter för att rätta till brister i de mänskliga rättigheterna. Finlands strävan är att utöka projekten av det här slaget.

När mänskliga rättigheter förs fram på bilateral nivå är det viktigt att framhålla att Finlands verksamhet syftar till ett långsiktigt stöd för de berörda staternas egen utveckling och välfärd. I arbetet för mänskliga rättigheter ska man ta hänsyn till den aktuella situationen och till vilka medel som kan ge bästa resultat. Valet av rätt tillvägagångssätt kräver djupa insikter om situationen i landet och regeringens förhållningssätt. Ofta kan en kombination av flera olika angreppssätt komma i fråga. Bilateral verksamhet samt arbete i multilaterala organisationer och via EU kan stödja varandra på ett effektivt sätt.

Genom projekt inom utvecklingssamarbetet främjas tillgodoseendet av mänskliga rättigheter inom olika sektorer på landnivå. Med hjälp av utvecklingspolitiken kan man också stödja det civila samhällets arbete för att främja de mänskliga rättigheterna. Det här kan göras speciellt genom att stödja människorättsaktivister, till exempel personer som avslöjar eller offentliggör korruption.

Det finländska civila samhällets och lokala civila samhällens expertis ska utnyttjas mera effektivt. De spelar en viktig roll speciellt i bedömningen av de mänskliga rättigheternas tillstånd och i att påtala problem, människorättskränkningar och lösningsalternativ. ●

7. VERKSAMHET I INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Ett starkt multilateralt system är nödvändigt för att utveckla och främja de mänskliga rättigheterna. Eftersom rättigheterna är universella är FN en oersättlig kanal. I FN både skapar man de världsomspännande människorättsnormerna och följer upp och utvärderar hur implementeringen av dem utvecklas.

Finland vill fortsätta att stärka FN och dess arbete för att främja de mänskliga rättigheterna. För att stärka sambandet mellan mänskliga rättigheter, säkerhet och utveckling i det praktiska arbetet bör samordningen mellan FN:s olika organ förbättras och rättighetsperspektivet förstärkas. Vår ambition är att integrera de mänskliga rättigheterna i all verksamhet i FN. Världsorganisationens nya utvecklingsagenda som gäller tiden efter 2015 bör basera sig på de mänskliga rättigheterna.

Finland försvarar verksamhetsförutsättningarna för och oberoendet hos de mekanismer som övervakar att de mänskliga rättigheterna genomförs och strävar efter att trygga tillräckliga resurser för dem.

De regionala organisationerna har en viktig roll i att komplettera FN:s verksamhet. De regionala normerna bör sträva efter att försvara de mänskliga rättigheterna på en nivå som överskrider FN:s.

Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) är effektiva kanaler för att främja de mänskliga rättigheterna. Europarådets starka sidor är dess omfattande juridiskt bindande normer och paneuropeiska medlemsbas. Finlands strävan är att trygga oberoendet hos Europarådets övervakningsmekanismer och säkerställa dess verksamhetsförutsättningar. OSSE har en viktig roll i att stärka den övergripande säkerheten i Finlands närområden. Finland betonar att implementeringen av åtagandena inom den mänskliga dimensionen måste förbättras och att samarbetet mellan OSSE och EU fortsättningsvis måste intensifieras.

I de internationella utvecklingsbankerna spelar arbetet för att främja sociala och ekonomiska mänskliga rättigheter en allt mer framträdande roll. Världsbanksgruppen och de regionala utvecklingsbankerna har en viktig roll i att främja en involverande tillväxt. Speciellt i Världsbanken har arbetet för att främja mänskliga rättigheter blivit allt viktigare, långt tack vare de nordiska och de baltiska länderna. Finland har som ambition att integrera arbetet för mänskliga rättigheter i allt samarbete med de internationella utvecklingsbankerna. ●

”Finland försvarar verksamhetsförutsättningarna för och oberoendet hos de mekanismer som övervakar att de mänskliga rättigheterna genomförs och strävar efter att trygga tillräckliga resurser för dem.”

8. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I UTRIKESFÖRVALTNINGENS VERKSAMHET

De mänskliga rättigheterna står i centrum för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och de beaktas inom alla utrikespolitikens delområden. För att öka konsekvensen ges utrikesförvaltningens tjänstemän mera både allmän och specialinriktad utbildning i alla skeden av karriären. Ministeriet uppmuntrar och främjar samarbete mellan sina tjänstemän och det civila samhällets människorättsaktörer.

”För att öka konsekvensen ges utrikesförvaltningens tjänstemän mera både allmän och specialinriktad utbildning i alla skeden av karriären.”

I uppföljningen av Finlands utrikesförvaltningens strategi för mänskliga rättigheter ser man till att integreringen verkställs. Delegationen för internationella människorättsärenden utvärderar årligen hur handlingsprogrammets mål har uppnåtts. Utrikesministeriet och delegationen arbetar i växelverkan med varandra. ●

UTRIKESMINISTERIETS PUBLIKATIONER
13 / 2013

2013

ISSN 0358-1489 (tryckt)
ISSN 2341-8230 (nätpublikation)

ISBN 978-952-281-167-7
PDF ISBN 978-952-281-168-4
e-publicering ISBN 978-952-281-169-1